

ABSTRAKT

Název:

Stárnutí populace a specifické aspekty lékové preskripce hypnotik ve stáří (II.)

Studentka: Karolína Puldová, Katedra sociální a klinické farmacie FaF UK v Hradci Králové

Školitelka: doc. PharmDr. Daniela Fialová, Ph. D., Katedra sociální a klinické farmacie FaF UK v Hradci Králové a Geriatrická klinika I.LF UK a VFN Praha

Úvod: Světová populace stárne a racionální geriatrické farmakoterapii je věnována stále větší pozornost. U seniorů je racionální farmakoterapie komplikována řadou rizikových faktorů, zejména fyziologickými a patologickými změnami provázejícími stárnutí, polymorbiditou, polyfarmakoterapií, vyšším rizikem nežádoucích příhod, lékových interakcí a dalšími rizikovými faktory. Především psychofarmaka patří k lékovým skupinám, jejichž racionální preskripce u seniorů často vyžaduje respektování odlišných pravidel. Tato diplomová práce se zaměřuje na specifické aspekty neracionálního předepisování hypnosedativ u ambulantních geriatrických nemocných, zejména v oblasti užití negeriatrických dávek a negeriatrické délky terapie.

Metodika: Sběr dat pro diplomovou práci probíhal v letech 2019-2020 v rámci evropského projektu EUROAGEISM H2020 (2017-2021, 10 účastnících se zemí). V České republice bylo prospektivně vyšetřeno 563 ambulantních seniorů ve věku 65 let a více s pomocí dotazníku projektu EUROAGEISM 2020, který obsahoval sekce týkající se komplexního geriatrického vyšetření (sociodemografické charakteristiky, klinické a funkční charakteristiky, akutní a chronická onemocnění, geriatrické symptomy a syndromy, nutriční stav, subjektivní hodnocení zdravotního stavu, využití zdravotních služeb, užívanou medikaci a vybrané laboratorní výsledky). V ČR se projektu účastnila ambulantní zařízení v Brně (N= 112 seniorů), Hradci Králové (N= 151), Opavě (N= 150) a Praze (N= 150). Údaje byly získávány ze zdravotnické dokumentace a rozhovorem s lékaři i pacienty.

S pomocí základní deskriptivní statistiky byly analyzovány prevalence týkající se nespavosti, užití hypnotik, užití léků schopných navodit nebo zhoršovat insomnie a prevalence potenciálně nevhodných lékových postupů ve stáří, definovaných v oblasti hypnotik dle Beersových kritérií z roku 2019 a EU (7)-PIM kritérií z roku 2015. Statisticky významné rozdíly byly popsány mezi zdravotnickými zařízeními s pomocí Fisherova exaktního testu ($p < 0,05$).

Výsledky: V celkovém souboru trpělo insomniemi 172 pacientů (30,6 %). Téměř všichni nemocní byli léčeni farmakologicky (24,0 %), nefarmakologické postupy léčby byly využívány výjimečně (0,5 %). Z hypnotik byly často předepisovány na večer nebo na noc Z-drugs (8,2 %) nebo benzodiazepiny (7,6 %), popř. z „off-label“ léků také antipsychotika (17,8 %, z toho 17 % v dlouhodobé léčbě) a antidepresiva (9,2 %). Prevalence užití hypnotik na večer a noc rostla s věkem a nejvyšší hodnoty byly popsány ve věkové skupině 85–94 let (42,8 %). Dle Beersových kritérií z roku 2019 a EU-7 kritérií z roku 2015 byly v negeriatrických dávkách a negeriatrické délce podávání (> 4 týdny) nejčastěji indikovány Z-drugs (6,0 % / 2,7 %) a benzodiazepiny (2,7 % / 11,0 %).

Závěr: Analýza ambulantního souboru seniorů projektu EUROAGEISM H2020 poukázala na problémy spojené s insomniemi téměř u třetiny nemocných, minimálně byla využívána nefarmakologická léčba. Z negeriatrických postupů bylo nejčastěji zaznamenáno dlouhodobé užití antipsychotik na večer a noc, podávání benzodiazepinů déle jak jeden měsíc a užití negeriatrických dávek Z-drugs. U seniorů by měla být více respektována pravidla bezpečnější léčby, aby bylo možné předcházet klinicky významným komplikacím.

Klíčová slova: geriatrie, klinická farmacie, potenciálně nevhodná léčiva ve stáří, nevhodná preskripce, explicitní kritéria, nespavost, rizikové faktory, hypnotika, ambulantní senioři

Podpora:

Tato diplomová práce vznikla s podporou výzkumného projektu EUROAGEISM H2020, který je financován Programem pro výzkum a inovace Horizon 2020 Evropské unie na podkladě grantové dohody Marie Skłodowska-Curie číslo 764632 (hlavní ESR výzkumník ESR7 Jovana Brkič, MSc). Dále vznikla s podporou grantu SVV 260417 a výzkumné skupiny KSKF2 vědeckého programu PROGRESS Q42 na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové, Univerzity Karlovy v České republice (vedoucí výzkumné skupiny doc. PharmDr. D. Fialová, Ph.D.). Práce byla podpořena i evropským výzkumným projektem INOMED reg. No. CZ.02.1.01/0.0/0.0/18_069/0010046.